

СЛАВА

СВЕТИ НИКОЛАЈ

С А Д Р Ж А Ј

+	Беседа на Св. оца Николаја	7
01.	Чуда светог Николе	9
02.	Житије светог Николаја Чудотворца епископа мирликијског	33
03.	Култ светог Николе	79
04.	О слави или крсном имену	97

ИЗ БЕСЕДЕ НА СВЕТОГ ОЦА НИКОЛАЈА

Славе га на копну, славе га на мору, и он притиче скромно и тихо свакоме ко га призива у помоћ. Безбројни су описи његових чудеса. Безбројна су добра која је он чинио, како се вели у једној дивној молитви њему: више његових чудеса и добрих дела него ли звезда на небу, него ли песка на обалама морским...

Али откуда толики дар светом Николају Чудотворцу? Зашто је Господ њега од других светитеља изабрао? Ето, он такорећи непрекидно не само хода по овом свету, него и лети помажући свима и свакоме. Шта је то свети Николај учинио, те толику Божију љубав стекао? Шта? Он је учинио, браћо моја, највеће чудо у овом свету, чудо које је велико као Вакрсење Христово. То је чудо: одрекао се себе, оставио све имање своје, раздао сиромасима ради Христа, постао сиромашни просјачки монах, сав се посветио посту и молитви, очистио себе светим животом од сваке страсти, свакога греха, очистио ум свој, очистио срце своје, очистио душу своју и, како се вели у данашњим његовим дивним молитвама и стихирама: ум је његов постао обитавалиште Свете Тројице, срце његово постало обитавалиште Духа Светога, душа његова постала обитавалиште Господа Христа. Сву Свету Тројицу уселио у себе, васцелог Господа и Бога и све Његове Божанске Силе, сву Истину Небеску, сву Љубав Божанску, сав Вечни Живот Божански уселио у себе – свети Николај Чудотворац!

То је чудо које учини Господ! Бог ето даје сву Божанску Своју Силу, али тражи душу чисту, срце чисто, ум чист, тело чисто, све да буде беспрекорно, све да буде сасуд, беспрекорни сасуд Божји. И тело и дух, и тело и душа да се претвори у храм Божији. Свети Николај је то учинио.

И учинивши то највеће чудо, то најглавније чудо у животу, одрекао се себе ради Христа, он је сав пошао за Господом Христом, пошао вером, пошао молитвом, пошао постом и свим другим светим врлинама. Његова вера, вера која заиста покреће брда и планине, вера која сву душу сједињује са Богом, вера која све небеске истине низводи у душу – таква је била вера светог Николаја.

Зато је у главној песми данашњој, у тропару његовом, он назван правилом вере, он – свети Николај, правило вере православне. Хоћеш да пробаш, хоћеш да провериш своју веру, да видиш каква ти је вера - ти је провери светим Николајем Чудотворцем.

1965. године у манастиру Ђелије
Ава Јустин Поповић

Узалуд је говорити: случај!
Узалуд је викати: сујеверица!
Догађаји су догађаји. Факта су факта. Могли се објаснити или не,
факта остају факта.
Узалуд је гордељиво скривати очи у песак науке. Васиона је сувише
велика за уске рамове науке.

Свети владика Николај

Чуда Светог Николе

6/19. децембар, 1996. године, Храм Светог Георгија Победоносца Руске за- границе цркве, Мичиген Сити, Индијана, САД

Снежно јутро око 6 и 30 часова. Отац Илија и чтец Теодор долазе на Никољанско богослужење. Чим су откључали цркву, запахњује их јак мириш сличан миришу ружа. Осврћу се по цркви, док не схвате да мириш потиче од уљане течности која у три струје истиче са иконе светог Николаја Чудотворца.

Фебруар 1999. године, Вашингтон

Гужва у храму. Кроз гомилу верника с муком се пробија Татјана, на изглед старица. Зауставља се пред мироточивом иконом светог Николаја Чудотворца, целива је и дugo се, у сузама, моли.

Септембар, у кући холандске претпостантике Кристине

Својој пријатељици, болесној од тумора на мозгу чија величина није дозвољавала операцију, Немица Бенедикта даје комадић вате натопљен миром са иконе и медаљон светог Николаја. Показује јој како да се помазује светим миром и подучава је да се моли светом Николају Мирликијском Чудотворцу.

Два дана касније, болница у Вашингтону

Лекар, са чуђењем и н еверицом, посматра резултате своје пациенткиње Татјане, педесетогодишњакиње, који показују да се агресивни тумор лимфних жлезда, који није одговарао ни на какву терапију, у потпуности повукао. Уместо да Татјану задржи на хемотерапији, лекар је отпушта кући.

10. децембар 1999, болничка соба, Вашингтон

Отац Виктор, вашингтонски парох, полаже мироточиву икону светог Николаја на узглавље Украјинца Александра коме је два дана пре тога, уз лошу прогнозу, одстрањено две трећине јетре. Затим служи молебан.

4. април 2000.

Бенедикта, чувши да мироточива икона поново долази у Вашингтон, телефоном јавља оцу Виктору да су код Кристине сви трагови канцера нестали.

9. април 2000.

Мироточива икона светог Николаја Чудотворца поново је у Вашингтону. На служби, у препуној цркви, налазе се Татјана, Кристина и потпуно опорављени Александар.

Свети Никола у Америци ◆

Испред цркве Светог Николе у Охају вијори се америчка застава. Светитељ не познаје ни временске ни просторне границе. Нека од новијих чуда светог Николе догодила су се међу америчким верницима.

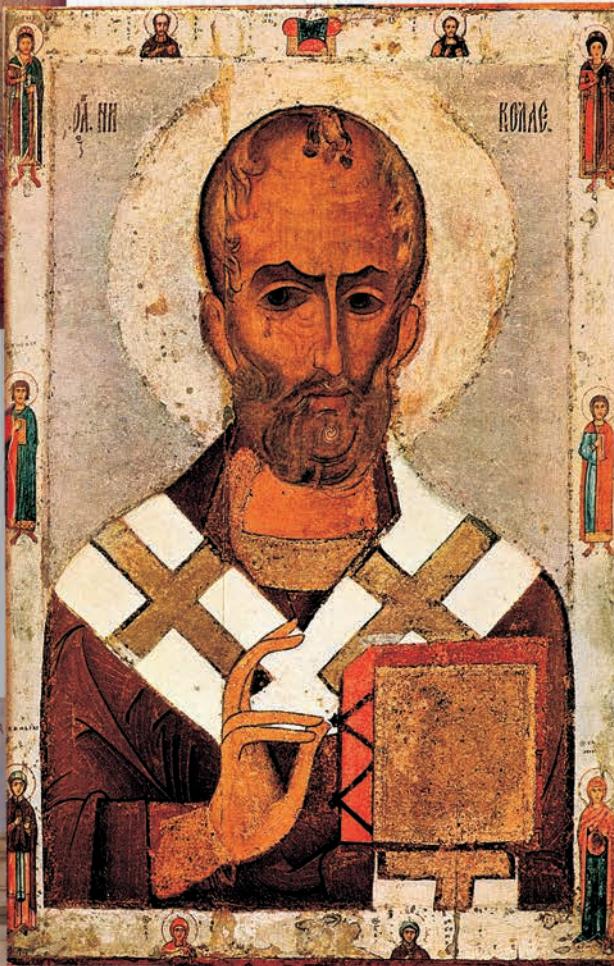
♦ Исцељење слепог

Фреска из циклуса Христових чуда и проповеди на западном своду припрате архијерискога Данила II, Пећка патријаршија, 1565. година.

„И пролазећи виде человека слепа од рођења. И запиташе га ученици његови говорећи: Рави, ко сагреши, овај или родитељи његови, те се роди слеп?“

Исус одговори:

Не сагреши ни он ни родитељи његови, него да се јаве дела Божја на њему.” Јеванђеље по Јовану 9, 1-3.

Николај Чудотворац ♦

Руска икона са йохејика XIII века, налази се у Третјаковској галерији у Москви. Иконе нису само слике светитеља већ на тајanstveni начин чине заиста присутним оне које представљају.

У православљу постоје многе чудотворне иконе које преносе светитељеве исцелитељске моћи онима који му с вером приступају.

♦ Чудо у бањи Витези

Слика Ђованија Батиште Тијепола, сликана крајем XVIII века, налази се у Лувру.

Човеку који је 38 година био болестан, Христос је рекао да устане и однесе свој одар. Другом приликом ученицима је суштину чуда објаснио на следећи начин: „Имајте веру у Бога. Јер заиста вам кажем: Ако ко рекне гори овој дигни се и баци се у море, а не посумња у срцу своме, него узверује да ће бити као што говори, биће му што год рекне. Зато вам кажем: све што иштете у својој молитви, верујте да ћете примити; и биће вам.“ Јеванђеље по Марку 11, 22-24. Чуда која чине светитељи - од Бога су.

Педесете године прошлог века, околина Скадра, Албанија

Доктор Мишченко враћа се, са својим сарадником, из оближњег села у Скадар где је привремено радио у зоотехничком институту. Путују запрежним колима. Киша пљушти, пут је сав у води, готово се не види. У сусрет им долази камион, и коњ, уплашивши се, скреће са пута и запрега се изврће. Доктор пада у блато, лицем окренут надоле, и бива притиснут великом теретом. Покушава да се ослободи, али не успева и, на кратко, указује му се лик светог Николаја. Следећег тренутка блато му зауставља дисање. Указује му се и лик мајке која уплакана стоји у дворишту. Смрт долази.

„Докторе, пробуди се...“ дозивају га анђели и он се буди.

Налази се у болници, жив.

Сутрадан се враћа кући и од своје мајке сазнаје да је претходне вечери, седећи у соби, чула како је син тужним гласом дозива. Истрчала је у двориште, на кишу, али њега није било нити га је ко од комшија видео. Мати је, вративши се у кућу, обузета великим страхом, пала пред икону светог Николаја Чудотворца и тако, молећи се, провела целу ноћ.

Доктор Мишченко провео је у леденој води више од сат времена, пре него што су га нашли.

Васкрсење Лазарево ◆

Црква Богородице Одигитрије,

Пећка патријаршија, око 1335. године.

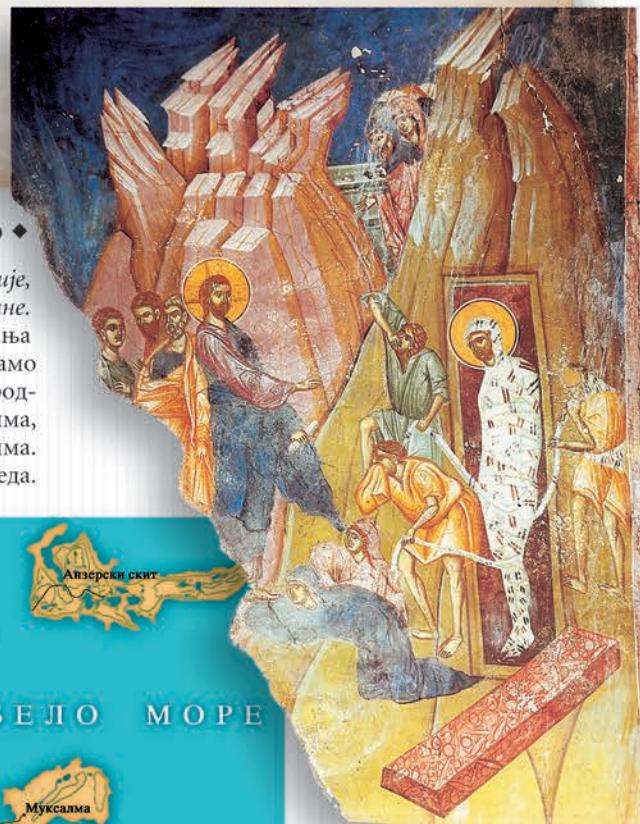
Једно од последњих чуда пре Христовог страдања и свакако најпознатије. Оно што данас називамо чудима углавном су неке врсте победе над природним временским и просторним ограничењима, победе над узрочно-последичним законитостима.

Победа над смрћу је још увек највећа победа.

Соловецка острва ◆

Група острва у Белом мору, у северозападној Русији, најближи град Архангелск. Архипелаг се састоји од три велика острва и неколико мањих.

Острва су брдовита, са пуно шуме, језера и мочвара. Сам поглед на мапу довољан је да се схвати како се на њима лако може залутати. Девојци, из забележеног чуда, водич је био најбољи могући - свети Никола. Иначе, на слабо насељеним острвима, на острву Соловец, налази се манастир из XV века, а највиша тачка архипелага је брдо Голгота!

◆ Скадар у Албанији

Место дешавања једног од многобројних записаних чуда светог Николаја. Често се заборавља да у Албанији постоји Православна црква чији корени сежу до првог века. После проласка апостола Павла кроз Илирик, већ 58. године у Дирахијуму (Драчу) постоји епископија. На територији Албаније све до најновијих времена радикалног атеизма било је православних Албанаца, Грка, Срба. Занимљиво је да је један православни епископ, школован у Америци, Фан Ноли, године 1924. био чак председник владе Албаније, али га је, уз подршку Краљевине Југославије, оружаном побуном збацио са власти Ахмед Зогу, који се касније прогласио краљем.

• ЧУДА •

*Тридесете године прошлог века, касна јесен,
Соловецка осмирва, Совјетски Савез,*

Другарица Е., члан геолошке експедиције, покушава да се са острва чамцем врати у базу. Ноћ пада, танак лед навлачи се преко морске површине и Е. губи контролу над чамцем. Васпитана у вери, моли се светом Николају. Следећег јутра искрцава се на потпуно непознатој, пустој обали. Креће у дубину копна, не би ли нашла било какво насеље. На путу, среће је некакав старчић.

„Куда идеш, девојко?”, пита је.

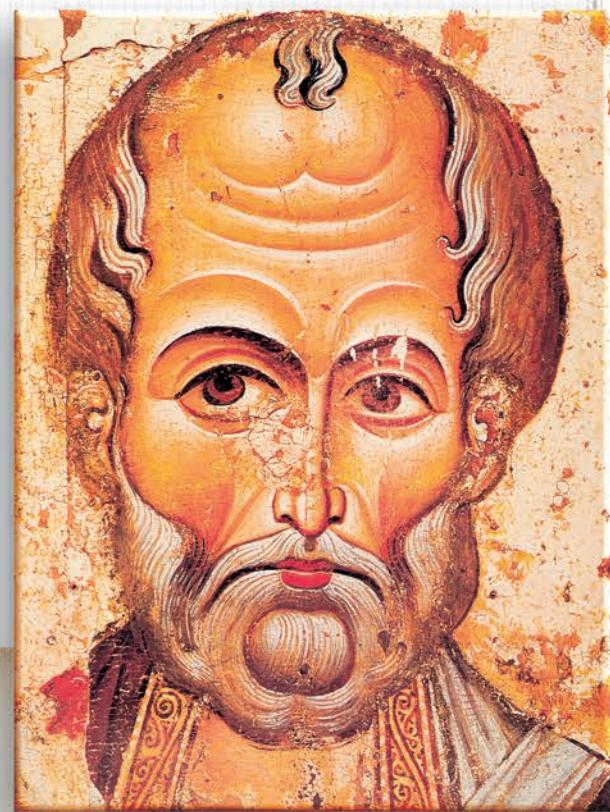
„Идем у дубину копна да бих нашла некакво насеље”, одговара, љубазно, другарица Е.

„Не иди, рођена, туда”, саветује је старчић, „ту на стотине километара нећеш никога видети. Видиш ону тамо гору, пођи тамо и попењи се на њу, па ћеш видети куда даље да кренеш.”

Е. се осврће на гору, па назад на старца, али њега више нема. Схвативши да јој је сам светитељ показао пут, Е. креће према гори и, стигавши на врх, у даљини запажа некакав дим. Стиже у колибу рибара који, изненадивши се појавом људског бића на тако пустом месту, потврђује да би, идући путем којим је кренула, умрла од глади и хладноће.

◆ Лик светог Николе

Свети Никола јављао се кроз историју многима. На различитим иконама његов лик се разликује, али не толико да га не бисмо препознали.

Други светски рај, зима, Света гора

Непознати свештеник разговара са једним од отаца из манастира. „Шта ћете да радите?”, пита, гледајући у цак са преосталим житом. „Ово је све што вам је остало?”

Оци слежу раменима. Децембар је. Немци су свуда около. За опстанак манастира потребно је 10 000 ока годишње, а они не могу да купе нити једну оку.

Непознати свештеник захвата прегршт жита, благосиља је и разбацује преко остатка. Затим благосиља све четири стране света, море, и спрема се да крене.

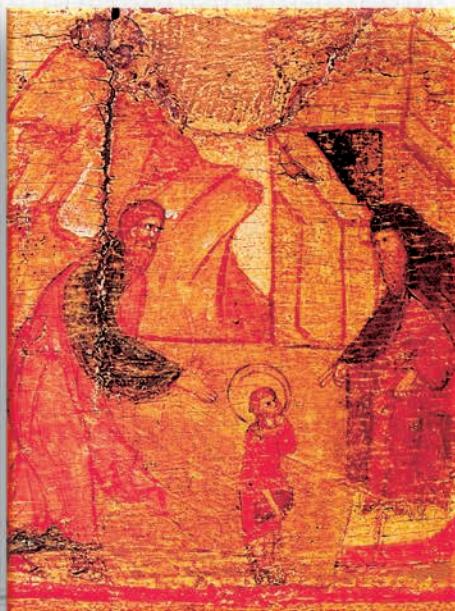
„Одакле долазиш?”, питају оци. „Остани да се послужиш хлебом и маслинама.” „Долазим из далека – из Мире Ликијске”, одговара непознати. Када се један од братије, који је отишао по послужење за непознатог госта, вратио, старац, заштитник манастира, већ је нестао. Преосталих 150 ока благословене пшенице трајало је пола године, од децембра, када се свети Николај појавио, све до јула, кад је пристигла следећа жетва.

◆ Света гора

Румунски Скић Светог Јована Крститеља на Светој гори, живојписано 1859. године.

Необична икона - мапа Свете горе са оснивачима манастира, светогорским светитељима, аскетама и јерарсима, приказаним у групама и појединачно. Изнад њих су Богородица и хорови архангела и анђела, апостоли... Света географија се очигледно разликује од световне.

Свети Никола као дете ◆

Детаљ са руске житијске иконе светог Николаја Заирајској из прве половине XIV века.

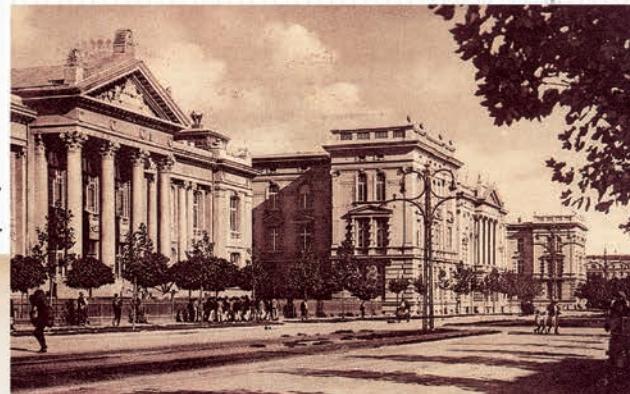
На детаљу је приказан полазак светог дечака Николе на школовање. Мати Анастасији, монахињи из описаног догађаја у ратном Београду, свети Никола јавио се као дечак.

◆ Умножавање хлебова

Слика Јоакима Патинира, с почетка XVI века, сага у музеју Ескоријал у Мадриду.

Чудо светог Николе на Светој гори у вези је са Христовим чудом са умножавањем хлебова. Чудо са умножењем хлебова описано је у сва четири јеванђеља и свуда је речено да је, пре него што је преломио хлебове и дао их ученицима да их разделе народу, Исус заблагодарио, благословио. Смисао тог чуда је да ојача веру код верних, да подвуче смисао речи Господњих: „Не брините се душом својом шта ћете јести, или шта ћете пити; ни телом својим у шта ћете се оденути. Није ли душа претежнија од хране, и тело од одела? Погледајте на птице небеске како не сију, нити жању, ни сабирају у житнице; па Отац ваш небески храни их. Нисте ли ви много претежнији од њих?” Матеј 6. 25-26.

Београд, Булевар краља Александра ◆

Предратни снимак Техничког факултета у Београду,
у Улици краља Александра.

Описани догађај одиграо се нешто даље, близу тадашњег краја Булевара.

• ЧУДА •

20. септембар 1943. године, Београд, Србија

Мати Анастасија, монахиња из порушеног манастира Хопово, на служби у руском сиротишту, стоји пред вратима затворене пекаре на крају града, у Улици краља Александра. Уморна стара монахиња спушта се на камен поред пекаре, а торбу, у којој је целокупно дечје следовање бонова и 15 000 динара за хлеб, ставља поред себе. Сунце пеће и матушка пада у сан. Буди се и види – торба је несталла!

„Свети Никола, помози!”, дозива, у страху брзог помоћника и с муком се усправља на своје остареле ноге. Одједном, преда њу стаје осмогодишњак у белој одежди, леп и светао у лицу. За руку држи дванаестогодишњег одрпанаца.

„Видео сам како Вам је он украо торбицу. Узмите је”, обраћа јој се светли дечак и тренутак касније драгоцену торбицу поново доспева у руке мати Анастасије.

Таман што је заустила да се захвали светлом дечаку, мати Анастасија схвата да је већ нестао. И одрпанац се већ губио у пољу иза последњих кућа. После неколико дана, мати Анастасија приповеда духовнику обитељи како је чудесни дечак нестао.

„Очито, јавио ти се сам свети Николај у лицу светлог дечака”, саопштава отац Никандер оно што је и сама мати слутила. „Размисли како би мали дечак могао да води за руку крупног дванаестогодишњег лопова!?”

За време Другог светског рата, Украјина

Извесни Николај, бежећи из немачког заробљеништва, затиче се, једне ноћи, у некакво њиви. Ујутру, осећа како га неко дрмуса и чује глас који му говори:

„Зашто спаваш када ће овуда проћи Немци?“

Пробудивши се, пред собом види старца у свештеничкој одећи.

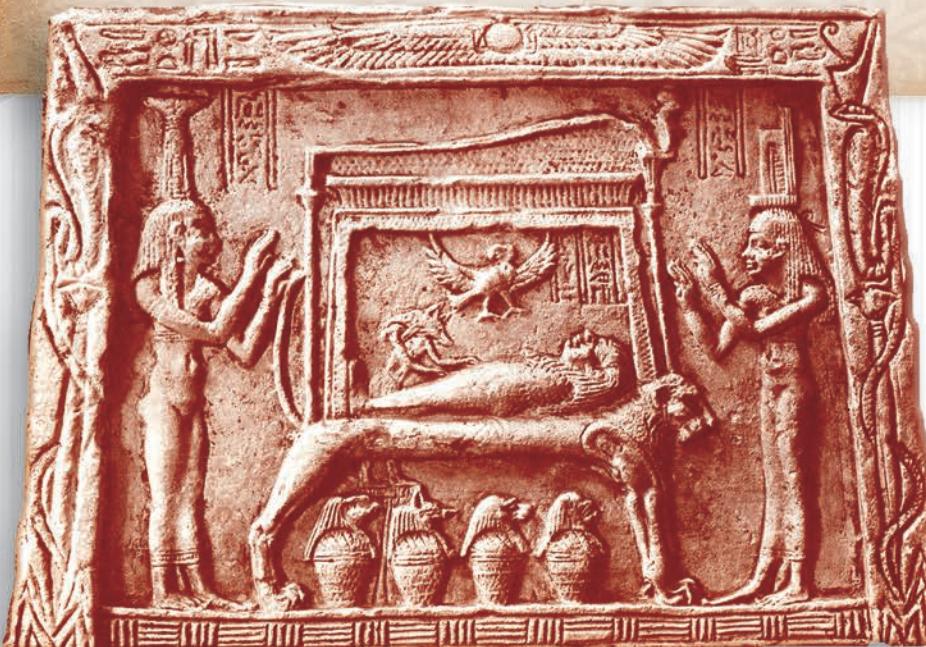
„Па, куда да бежим?“, плачући од страха, пита Николај.

„Ено, види оно шипражје“, показује му свештеник, „сакриј се што пре.“

Николај се даје у бег, али, сетивши се да се није захвалио, осврће се. Старца нигде нема. Схвата да му је сам свети Николај, његов светац -заштитник по коме је и добио име, помогао.

Кад је стигао до шипражја и прегазио реку, Николај је видео Немце како, баш у оној њиви, са псима траже бегунце. Пси су, нањушивши његов траг, кренули ка шипражју али су, стигавши до реке, одустали. Касније, на путу, Николај, коме се успут придружио још један бегунац, среће две монахиње.

„Јадни ви, како сте само малаксали и, сигурно, гладни. Ево вам мало хлеба“, вајка се монахиња и пружа им парче хлеба завијено у хартију. Кад је Николај одвио хартију, видео је да се унутра налазе комадићи нафоре, а да су на папираћу, поред његовог имена, била написана и имена чланова његове породице.

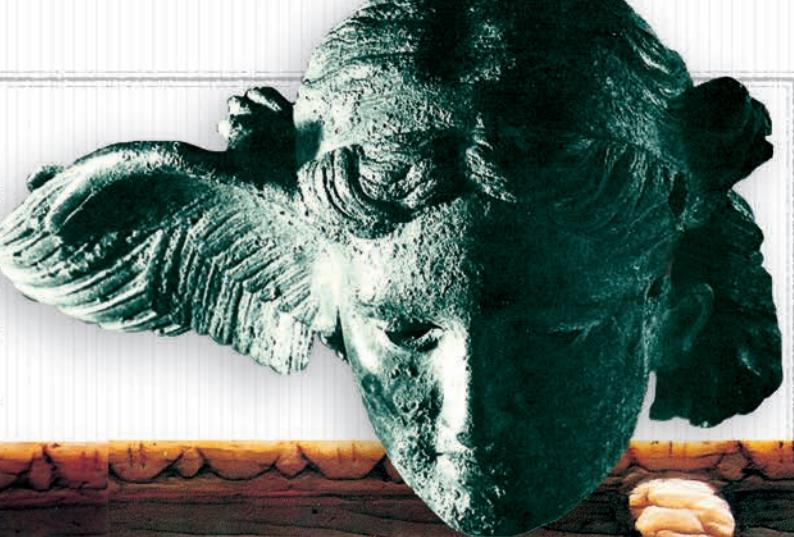
♦ Сан или смрт

Овај рељеф са египатске стеле, највероватније из II века пре Христова, сада у Глиптотеци у Копенхагену, приказује душу-ба приказану као јабиру-птицу како напушта тело у време смрти, али и снова, постаје свесна и аутономна у другом свету.

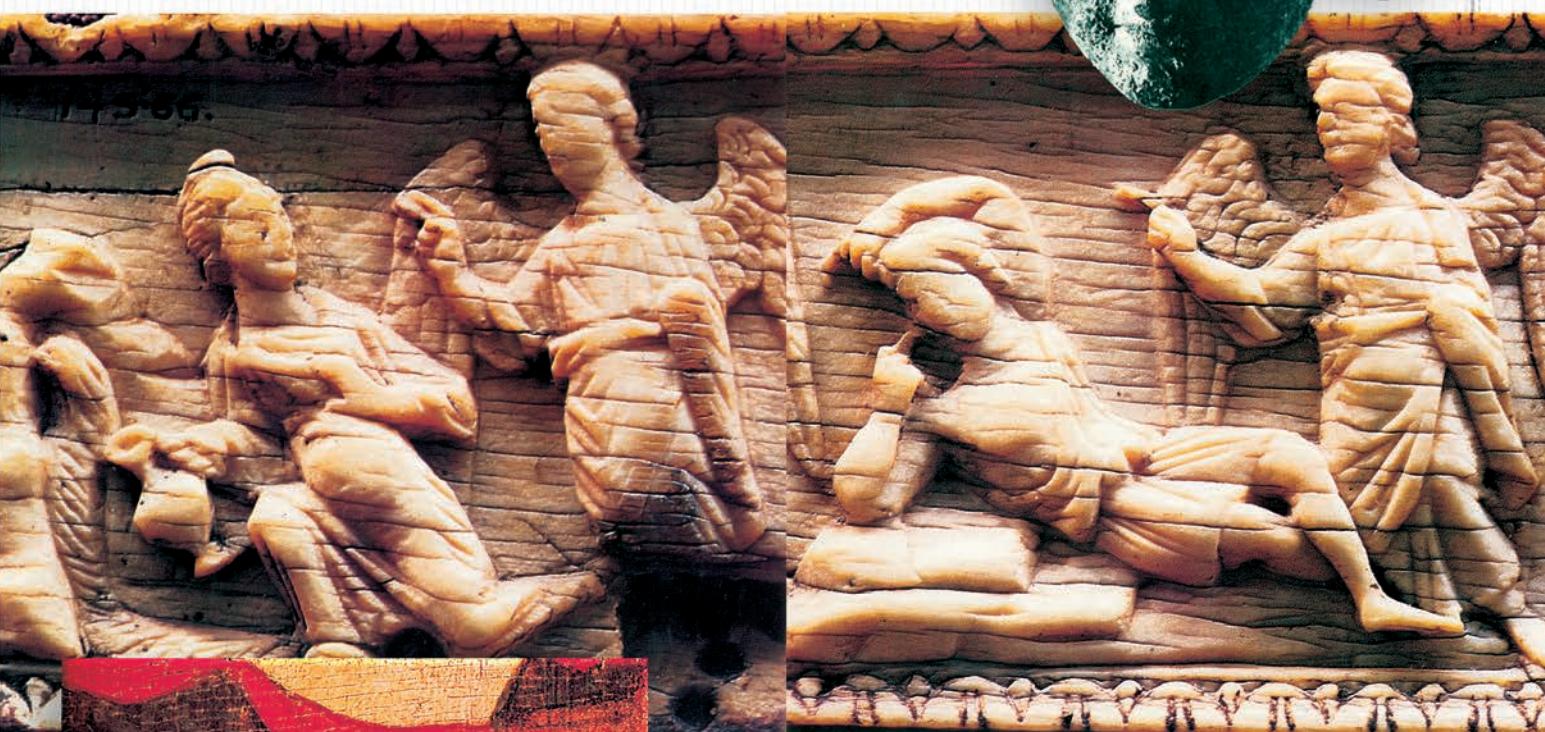
Веровало се да јабиру-птица, која има лице покојника, напушта тело у време смрти, али и снова, постаје свесна и аутономна у другом свету.

Грчки бог сна ◆

Глава изгубљене бронзане стапије, из IV века пре Хришћа, приказује грчког бога сна Хипноса.

У грчкој митологији Хипнос је био близанац Смрти и син Ноћи, херке Хаоса. Многе цивилизације, још од најстаријих времена, уочавале су мистички потенцијал сна. Сан посредује између материјалног и духовног света, времена и вечности.

◆ Благовести

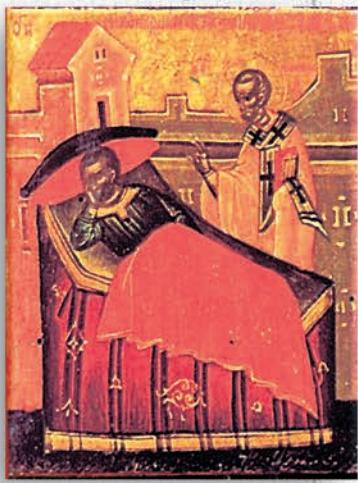
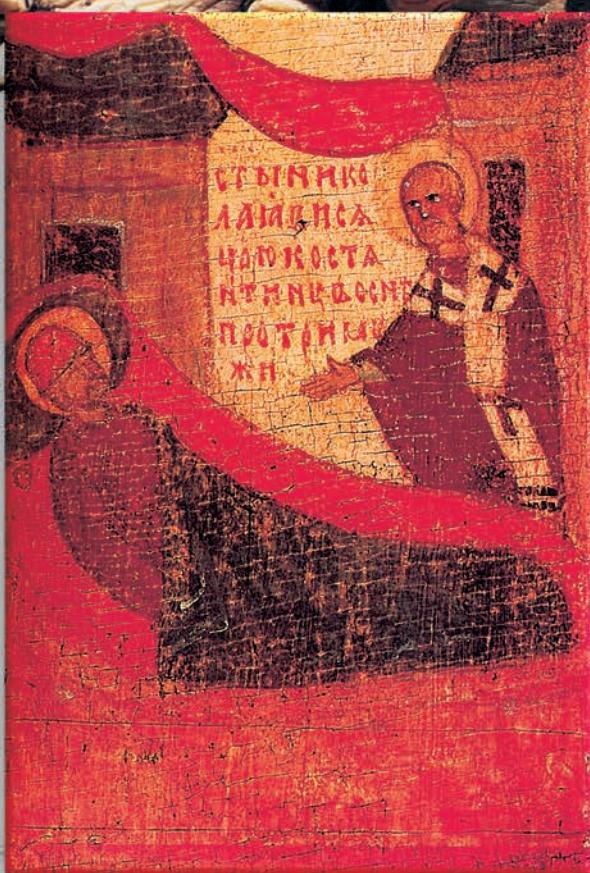
Плочица од слоноваче, рани IX век, северозападна Немачка.

На почетку Новог завета, Христово зачеће Бог објављује Богородици кад је будна, а Јосифу у сну. Само они који су ближе Богу, духовно више узнатрдовали или су у посебном стању, могу да приме Божје објаве будни. Чешће, Божје поруке и визије долазе у сну, кад људи лакше могу да их прихвате а да им не буде оштећен смисао за реалност.

◆ Појаве светог Николе у сну

Лево - појављивање светог Николе у сну цару Константину, детаљ са житијске руске иконе светог Николаја Зарајској, десно - појављивање у сну Евлалију, детаљ са грчке житијске иконе из 1605. године, Црква Светог Апостола, Сикија на Халкидикију.

Свети Никола се многима појављивао у сну. Догађај са царем Константином и Евлалијем најпознатије је од сличних појављивања Светитеља. О томе детаљније мало даље, у житију светог Николе.

*Тридесете године прошлог века, село Кленовик код Пожаревца,
Краљевина Југославија*

Петрија, жена Владимира и мајка троје његове деце, болесна на смрт, лежи на постељи. Положивши крај своје жене посмртно одело, Владимир одлази у другу собу, да се помоли светом Николају.

Молећи се и плачући, заспао је. У сну се нашао у некој одаји у којој је нека жена, налик на слушкињу, нешто пословала.

„Кад долази свети Никола?”, пита Владимир жену.

„Причекај мало”, жена одговара.

Мало касније, пред Владимиром се појави светлост, у виду тачке која се све више ширила, све док се Владимир није нашао сред неописиве лепоте. Ту се нашао и свети Никола.

„А шта си хтео од мене?”, пита га свети Никола.

„Да ми не узмеш жену, јер имам три детета, па не знам шта да радим, другу мајку не могу да им нађем.”

Свети Николај, са осмехом, каже:

„Нећу да је узмем! И ево ти ово парче хлеба да једеш од сада па до пролећа.”

Тaj хлеб је био тако сладак да је Владимир помислио: „Што ми не даде још?”

Вративши се у собу, затекао је своју жену како нешто послује око шпорета.

Петрија је поживела 94 године.

Кућа и породица из Пожаревачког поморавља ◆

*Старе фотографије карактеристичне сеоске куће
и чланова једне сиромашније сеоске задруге.*

То што је већина записаних чуда везана за прошлост, или за сиромашније социјалне средине, савременим рационалистички оријентисаним интелектуалцима говори да је вера повезана са недостатком учености, чак одређеном примитивношћу, затим да има везе са психолошким компензацијама. Наравно, ово гледиште је сасвим површно. Нека од најпознатијих упамћених чуда дешавала су се краљевима и царевима, а многи велики теолози и данас, а и кроз историју, били су међу најученијим људима свога времена. Оно о чему се може размишљати у вези са описаним догађајем из села Кленовика је да се чуда чешће јављају једноставнијим људима отвореног срца. Ученост, иако пожељна и потребна, често без довољно вере, може да замагли оне за човека

најважније ствари. Учени, а недовољно у Христу образовани, често су у ситуацији оног богаташа коме је теже јући у Царство Небеско него камили проћи кроз иглене уши.

◆ Чудо на свадби у Кани

Фреска из српског манастира
Каленић, почетак XV века.

Претварајући воду у вино, на свадби у Кани Галилејској, Христос чини прво од својих чуда описаних у Јеванђељу. Претварање воде у вино јесте чудо, али оно је симболично и указује на једно веће чудо – љубав супружника. Као што се вода претвара у вино тако у љубави пала људска природа доживљава чудесну промену. Ограничено и себично претварају се у способност за највеће жртве. Љубав је од Бога и заиста се једино као таква и може разумети.

Јаковљев сан ◆ Минијатура из енглеске „Ламбет“ библије, XII век.

У Јаковљевом сну, лествица са анђелима који силаше са неба и узлазе, указује нам на чврсту повезаност материјалног и духовног света, која често у будном стању није тако очигледна.

За палу људску природу материјални свет често постаје, уместо низа симбола и путоказа, чврста и непрозирна препрека. Укидајући време, сан повезује догађаје из прошлости и будућности (на пример - Аврамова жртва десно на илустрацији) и отвара пут за повезивање духовне и материјалне реалности.

1920, зима, време грађанског рата у Русији, северно предграђе Кијева

Власти у Кијеву брзо се мењају – бели, црвени, Немци, Пољаци. Свака нова гарнитура суворо се обрачунава са члановима претходне власти. Међу ухапшенима, овога пута, налази се и син једне побожне удовице, студент који је недавно постао официр. Његова сестра обија прагове разних „департмана”, али узалуд – ништа о свом брату не може да сазна. Њихова мати одлази у цркву и дugo се моли пред иконом светог Николаја. Потом, убеђена да ће светитељ помоћи њој и њеном сину, мирно одлази кући.

На другом крају града, удовичиног сина, заједно са осталим затвореницима, одводе у близину Кијево-Печерске лавре, али не у манастир, него до старих бедема које је Петар I подигао ради одбране од Швеђана. Кад су стigli до хиподрома, пресреће их један старчић који се мирно обраћа команданту:

„Где их водите?”

„У Духоњинов штаб!”, грубо одговара командант, а његов одговор значи – на стрељање. „Губи се, старче!”

Старац помирљиво заobilази колону, али у одласку, узимајући удовичиног сина за руку, довикује команданту:

„Пусти овога, њега знам!”

Ни командант ни стражари не буне се против старчевог захтева нити га спречавају у одласку. Старац одводи младића иза првог ћошка, а онда, рекавши му да иде својој мајци, нестаје.

Младић прљав, иссрпљен и изубијан долази кући, а мати, пошто је саслушала његову причу, уместо да га пусти да се одмори, одвлачи га у цркву, право пред икону светог Николаја. Побледевши и почевши да се тресе, младић једва успева да прошапће:

„Мајчице драга, па то је онај исти старац који ме је ослободио...”

◆ Карл Густав Јунг

Велики психолог и научник, син швајцарског пастора. Гомилајући своја знања из многих области, Јунг се прилично удаљио од вере свог оца. Велики ум, сучивши се са необјашњивим појавама које излазе из оквира узрочно-последичних веза, Јунг је, као један од ретких савремених ауторитета, покушао да створи нову научну теорију која би те појаве објаснила. Тако је настала теорија синхроницитета. Један други велики ум двадесетог века, амерички Србин Никола Тесла, једном приликом је изјавио да ће наука, кад буде почела успешно да се бави нефизичким појавама, за десет година напредовати онолико колико је напредовала током целокупне своје дотадашње историје.

